

7076

Bibl. Jap.

IV

7076

15

1

Patent

Wydany przez Cesarza
Józefa dla poddanych w Pro-
ku 1780me dnia 16 Czerwca.

lib. 122

5

My Tozel Drug

z Bożej Łaski obrany Prymski
Cesarz, po wszystkie czasy pomno-
życiel Przeszy, Król w Niemczech w
Węgrych y Czechach, Galicyi y Lo-
domeryi, Arcyksiążę Austrii, Książę
Burgundyi, y Lotaryngyi &c.

Jednakże od tego wymiaru godzin wypłaty dni oraz dnia wypłaty się, w którym
iżle tego obowiązków wymagać, tak ciągły, jak i piece podania i jedne, naj-
więcej zaś odnie godzin drugiej do roboty osiągnięci być mogą. Wobec
podania, które przedtym mniej jak trzy dni, a w tych mniejszych dniach, także
przez mniej godzin, niż teraz wypłaty Uniwersał wypłaca pauperyzmu dnia-
bieli, którzy za tym przez to tym czasie wypłacenie najwyżej paupery-
zmu na 3 dni w tygodniu każdego ulżenia nie odznacza, przy wypłacaniu
dotychczasowych mniejszych dni i godzin wypłaty, dalej i jeszcze postanowienie być ma-
ło także z natury samej poprzedzającego, jako ulżenia poddanych Uniwersałowi
go wypłacenie wypływa, iż Uniwersałowi nie wolno jest bynajmniej, że-
by sobie za dni pauperyzmu w większej liczbie przedtym będzie pieniężnie
nadgradował kasy.

Wziąwszy to od urzędu się Uniwersałowi gruntowny, żeby one bez
linia podanego powinne być dni pauperyzmu dachy, lub być dni na tyle
putnia we dwognasob kamieniaty. Jeżeli jednak już przed południem flota
nastąpiła, iżby wypłacana robota bez większej przetrwania, lub uszczędnienia
wypłacenie ulżenia na być nie mogła, podany, jednak tegoż samego dnia
przed południem do domu pauperyzmu mogt, to tak putniowa pauperyzmu w tymże
samym dniu lub najbliższym tygodniu wymagane być może. Jeżeli zaś nie pogoda
dopiero po południu trafi się, to podany obciążony uprzedzić nie jest, tegoż sa-
mego poprzedniego putnia odrabiać patym, jednakże on się do zupełnego odrobienia
repty godzin, do imiej jakiej roboty, której flota nie przeszkadza obciążony być może.

§ 3. Podanie pauperyzmu które nierzadko gatunki robotników ciągłych, lub przerwanych
odbywać ma, takowym karstetem na cały dni przemienione być mogą, iżby
podany, który 1/2 dnia pauperyzmu odrabiać ma, w jednym tygodniu tylko cały
jeden dzień, w następnym zaś tygodniu dwa dni, równie tak się on,
który 2/3 dnia pauperyzmu odbywa, w jednym tygodniu dwa, a drugimi zaś trzy
dni pauperyzmu odrabiać osiągnięty być.

§ 4. Nieporwała się Uniwersałowi gruntowny, żeby ciągła robota razem z pierwszą mie-
szczy, każda przeto kamieniatka do odbywania jednego czasu ciągłej y przerwanej roboty
przyniesiona być nie powinna, ani na nikogo w kinow, lub w inne osoby gwał-
townie polnego gospodarstwa pomimo pauperyzmu robota, przygotowanie z jednego
domu razem dwóch lub więcej osób do odrabiania pauperyzmu wkładane nie
będzie. Jeżeli zaś sam podany nate przystał, żeby się sam przez dostawienie więcej
robotników z jednego domu swej powinności, tym przodem porobić chciał, to także

Opowiadanie się jego od niego przyjąć powinna się. —

§ 5. Długo robotnicy przeciw woli poddanego nigdy na ciągłe przemieranie nie będą. Jednakże pojedynczy ciągły dzień na jedną pięć i jedną osobę, a parowcy, potrojni, i podobni, na jeden dzień na jedną pięć i jedną osobę, lub na dwa dni z jedną osobą przemierania w sobie jest. Ta jednak przemiana poddanemu w jednym tygodniu nie może być, jak raz jeden natomiast być nie powinna. —

§ 6. Niwolta jest poddanego mniejszy sprząz mądrze do więcej dni robotnicy, lub owego, który większy ma sprząz do mniejszy naprężony, iakież regularnie odrabianie winien jest, mimo tego woli przynuszać. Także dwierakowski grunty, którzy w jedną porówną, lub parową, poizną pauszeryng nie wiedzą, że i z nich wstępują roboty wyznaczać, nie powinna się, wyizwany tedy nie powinien sprząz biornami, kłosem do tej roboty na dwa parowe podzieleny być może. —

§ 7. Opowiadamy się uprawdź postuszności y dworowski dwierakowski grunty, przy poiznanych robotach, tuteż, i byda nad sity obciążać nie będą. A zatem owe roboty, które dotąd naupre porównano odrabiane bywały, gdyby może być od parowych chłopów wyznaczone były, tylko od dwóch parowych poddanych, te zaś kłose przydane parowo sprawowane były, tylko od dwóch pojedynczych wspólnym sprężaniem odbywane będą. —

§ 8. Z parową pauszeryngą ciągłą albo sam gospodarz stawia się, lub doatnego parobka przydaje ma, do potrojnicy, lub porównanej kłose i poginiara przy stawie. —

§ 9. Długo parowej dnoowej robotnicy ciągłej, do której dwa poddani, którzy tedy nie do pojedynczej roboty obciążani są, sprężając się, podobnie jeden tylko z nich, lub doatny parobek stawia się powinien. —

§ 10. Kłosem dnoowym niwolta na poddanego przeciw jego woli wtopić pewną y wymierzoną robotę n. p. tyle ragonow rozai, tyle zboża razi, razi y. t. p. Po podaniu na razupę tylko podług wyznaczonej godzin przy stusze dobrze i pilnie nie sprawować ma. Kłosem jednak rżbanie drzewa wyjmować się, przy którym poddany w jednym całym pierwszym dniu jedną osobę pod rżbania drzewa, podług miary miorowej chustryi pracować ma, jeżeli on do miejsca rżbania drzewa daleko nad podług rżbania oddalony nie jest. Jeżeli zaś on daleko oddalony jest, to mu dwierakowski grunty na tym wymiarze albo za jeden dzień, lub za więcej dni razem wzięte, proporcjonalnie ich części darować. —

§ 11. Znaczenie rozróżna na byda jest przestępstwo, która poddanego do poiznanej roboty w tymże czasie uwolnia. —

§ 12. Prawo pauszeryngi (robotnicy) w Galicji na poddauskiej gruncie uważać.

izuph się Chłupników y Humorników, powpecznie na dwanaście dni w roku
ustanawia się, od których każdy dzień na cedu miesięczny wydrutowany jest, a pro-
dany w każdym miesiącu węgry nad ceder dzień pańszojany odrobiali obowię-
zanym one jest. —

§ 14. Ma być opadli, lub 60 letni Humornicy, lub bezkiermi iako i konari synowre,
y Coki, którzy przy swych rodzicach, lub przy tesciach swych utrzymują roztargi,
gospodarze y gospodynie z gospodarstwami wydrutowany się, którzy nie z swego winy,
lub przez niegospodarstwo od domu swych i gruntów opadli, iako też Jmwa-
ludowre, y abszytewani Letniere, dopoki tylko Humornikami są, od wpelliszy
robocizny wolności być powinni, jednakże, skoro oni posiadanie iakiej chaty,
lub pauszykianego gruntu obejmą, do proporcjonalnej robocizny tak iak
każdy inny posiadacz takowej chaty y gruntu obowiązani będą. —

§ 15. Żeby się poddani do pańszojiny obowiązani w utrzymowaniu własnego go-
spodarstwa y swego wyżywienia sposobie miarkować mogli, pańszojiny na
każdy tydzień najpóźniej a nie później wprzód zapowiedziane będą, chyba żeby
dla nagłej odmiany powietrza, lub dla innych ważnych przyczyn nagle prze-
mienić uchybiona być musiała, w którym to przypadku robocizna za każdy
raz, przynajmniej razna zawczasu zapowiedziana będzie. —

§ 16. Ażeby wypady more, iaby wyznaczone dni na pańszojiny zapowiedziane nie były,
przebieżę w wątpliwosci zostawie nie chcemy, kiedyby wstęg różności
pruszcz, lub przyczyn, to co opóźnione było, albo do poranku przysię, lub
jakim sposobem potym nadgodzono być mogło. —

§ 17. W powpечноści dni ciężkie pańszojiniarne na zimę i lato ustanowione, w
remanent karczowane być nie mogą, ażeby się potym na wiosnę, lub na ceder do
pełnej roboty wymagano. —

§ 18. Jeżeliby poddany kuwej winy w jakim tygodniu dzień pańszojiny temu w przy-
zwolonym czasie zapowiedzianym odrobili zaniedbał, to za niego, iako też za spożycie,
nie przez swą winę godziwą robotę, albo w najbliższym następującym, lub w
innym kwietrzebnosci upodobalnym tygodniu we dwu razach odrobili powinni
odrobić. Dworskim zaś sturzymi razach chodzenie w tej mierze nie ma karczani.

§ 19. Jeżeliby zaś kwietrzebnosci robocizny od poddanego natężony się arze nie mogła,
to może ona porostate dni poczekać, lub przejść w następujących tygodniach, ta-
kimi jednakże kształtem odrobiali sobie karai, ażeby w każdym tygodniu nie węg-
ry iak jeden dzień winny odrobiony był. —

§ 20. Jeżeliby zapowiedziany dzień pańszojiny dla choroby w ten czas stoty, gdy podda-

ny już w drodze, lub nawet przy robocie. Być, abyś być nie mógł, to omenia już
dnia, lub iżliby w ostatnim przypadku droga tam y nazwa więcej wynosiła,
nawet stracony ma to więcej was iemu przysięgi być; gdyby zaś iżliby przed
urządem domu iemu odpowiedziano było, to tego dnia pauszerziny pozostałego
y nietylko drugą razą domagając się można. —

§ 20 Poddań, którzy mniemy, iż 52 dni corocznie pauszerziny odrabiać mają do urzę-
dy nad jeden dzień roboczy połączani nie będą. Może jednak Zwiernikowi
od takich poddanych przez więcej po sobie następujących tygodni w tydzień
jeden cały dzień odbywać kapań, byłby tylko te więcej odrabiane dni onych do
rocznej dla nich wogółności wyznaczonej liczby dni porównane być, a z tym
onem także ich liczbę nieprzeoczyć. Gdy nich więcej nad jeden dzień w tygodniu
nie wymagano, chyba żeby się takowi poddani więcej dni odrabiać dozwolnie
podlegli. —

§ 21 Od pierwszego Pazdziernika aż do ostatniego Marca przy robocie konny lub
wypędzanie pastanów trzy mile, przy robocie wotni dwa mile, do 1° kwietnia zaś
do ostatniego Miesznia zaroboty konny wypędzanie pastanów czterech mile, a pa-
boty wotni trzy mile drogi takim sposobem na jeden cały dzień pauszerziny ra-
chowaić się mają, żeby w tym mił wymiarze tam i nazwa ichanie zawartość się, a
tak n.p. w 1° Miesznia od 1° kwietnia aż do ostatniego Miesznia przy robocie
konny odrabianie na dwie mile rachując od domu poddanego, na cały dzień pa-
uszerziny przytane, gdzie, bo tam dwa mile, y na powrót tyle, z tym razem
więcej czterech mile wynosi. Do gorzypstych zaś barzo miedysach, lub staj drodze
ten wyznaczony mił wymiar od gruntowych Zwiernikowi podług stopni
nawet zmniejszony być ma. —

§ 22 Oroc podwozy lub pastanów wypędzania, kteromi poddany na iaku daleku miedys-
achai ma, lub wypędzanie gdzie, z tam y nazwa droga więcej wynosi, niżeli on po-
stąg poprzeczającego wymiaru w danym dniu ichai lub iże obowiązany jest, w
poczekaniu dalekimi podwodami lub wypędzaniem miedysać się. Takowe pa-
uszerziny podwozy poddań pauszerziny robiaćy również tylko owym sposobem,
kterym inną połączoną pauszerziny odbywają, a prawiać obowiązani są, a przeto
do większego sprężaju pod danym poprzecznym przypuszceni nie będą, ani też takowe
dalekie cary y pauszerziny przedstawane być nie powinny, yowśed obok y siano,
twarze iżnienie do Tawinka samego rachowane być, przemiennie zaś wotni iż, tak-
we fury lub pastanów także na powrót po miernie rachować. —

§ 23 Gdy poddań w dalekich podwodach, lub wypędzaniach na przesłach, które nie z ich
winy pochodzą w drodze, lub na miedysach padowania, lub składowania przytrzymani

będą, to ta strata czasu w ich robotach, tak im potrącona będzie, iak gdyby oni rzeczywiście w drodze rostawali, iako też wogólnie dni w takowych dalekich podróżyach tam y napad stracone na każdą razę natychmiast do pauperyzacji przyczynione być mają.

§ 24 God czas sięby, robienia siar i potraw, tudzież w czasie zimie, y takowych nieodwrotnych robot w polu, radeu poddawu przymuszony woli do radeu dalekich podróży przymuszony nie będzie. —

§ 25 Godczas prawiota radeu na robotach poddawemu w Miedzieli i przykapanie dni świętynie natornie być nie powinna, prae to u nabie nieopuścić się, kiedy pod czas podróży dalekiej do poddanego odprawowaney, lub iakiego dalekiego wyprawy poddanca Miedzieli lub święto wyjdany się. Tytu dalekiej iardy i poddanca wyprawy do świętynności gwarantowych, które w świętynie święt przykapanie dai mają, do możności, tak podzielenie być powinny, żeby poddawu ten dni święcie religij, y odpowiednikowi poświęcone, w drodze przepędzi przymuszony nie był. Jednakiż sam z siebie wyjdany, iż w nadzwyczajnych przypadkach; gdyby dla niebezpieczeństwa z powodu wygnaniego mogło być pauperyzacji robione być mu siar, też nawet w Miedzieli, i przykapanie święta a potrącenie ich ordynaryjnych powinności wymagane być może. —

§ 26 W podróżyach dalekich, lub wyprawyach poddanca, gotowe pieniądze do drogi, moflow, rogatki, przewozu y na imie tym podobne wydatki poddanca uprzedo dai być mają. Niemniej także świętynności codziennie na każdego poddanca 3 kraj. cary, na paszport w biał, y dopolek użyty y dostateczna pasza znanie się, na biał być 1. krajcar, w kimie rai na kupno paszy codziennie 2 krajary, tudzież na biał być 1. krajcar stałemu, a ratym na drogę paszport furz 5. koronami użyłkiego, lub 6. koronami białego zboża nadawany do 1. stycznia aż do ostatniego grudnia codziennie 7. krajcarow, a do 1. listopada aż do ostatniego grudnia 8. krajcarow, gotowemi pieniędzmi uprzedo zapłaci. —

§ 27 Godzie dalekie poddawemu w udnym roku natopione radeu więcej niż więcej iak 20 mil tam y 20 mil napad, radeu więcej niż więcej iak 40. mil wynosić powinny, a nawet do tyłu do przyspywania pauperskich ziemio-plodow, y sprzętow, a nie do podróży służliwych Urzędnikow, lub do imiej innych radeu, miarę używane, ani w radeu innych państwie na kraj wysyłane nie będą. —

§ 28 Godwala się uprzedo, aby robotnicy z udnym miastem do drugu, która na bardzo daleko od niego oddalona jest, y do tego samego dnie radeu nalezy, prae nie być mogły, u nabie w tym przypadku wymiar godzin na cały dzień robotnicy z pauperyzowaniem iardy tam i napad, tudzież z godzinami paszenia, y odpowiednikowi wyznaczone, przestępionu być nie ma. —

806 Partly of the same species as the one in the collection, y. more or less in the same
the same as the one in the collection, but in the same species.

[illegible][illegible]

18. Zmierzanie do Głównego sądu, w celu wyrażenia
prośby, aby po przeliczeniu, w tym celu, aby po przeliczeniu, po przeliczeniu,
podług przepisów ustanowionych uprzednio. —

[illegible]

§ 50. Egzotlicy po wyprawach do tatarskiej wioły w polach i w lasach
koczowali, n.p. zby pańskich statki bezpłatnie budowali, przy nich krowy
opracowali, statek do naprawy krowy wzywali, a nie do spuszczenia
marty budowali, tyżaki robili, stare powozy do tyżaki wozili i do flusów
wzici, y brzozy robili, yżo mierzony zaplaty, lub nawet kasami tyżko wikt
z statku wioztem robili, wozem sie napędnie pakać, iż, —

[illegible][illegible]

§ 53. Nie mogą także być przymuszani, żeby, lub konopie bezpłonne wyrzucić,
mógłby iść, y mógłby, do dworów, lub do innych domów, lub do innych
i innych wioskach, lub do innych, aby wzięli pola olegniać y j. tożni
og, a. tak. —

§ 54. Zgodnie zozienio dymami tak na koaneco z. i. a swiatecnego iⁿ gromadzi
... iz dotaj naby jak robotna paucyria ...
... ma. —

§ 55. Бгъ вывоѣни гнѣу гадней оsobнѣ нафрѣзны до ропрѣвѣнѣ аго вымагнѣ
нѣ моѣна; бакрѣ роадану до даванѣа свѣго идѣлнего гнѣу. го роаданѣа до
тѣсѣр роимѣо нафрѣзны прѣнѣрѣнѣа бѣ нѣ моѣ. —

„Zanim opuszczę królestwo ięz, a iuscy ci sębi swęj zupnie nie zay
pobry pausze i bōdę beydalcio jacy obowiazani nie sę.” —

...ing de Kousgewaai-hospital in de Kousgewaai

tar. swane Damskergia. Latnia in Gostly. Stoki y Sowaby minyera
mi. ispre raz tak maysarowicy zakapnia sz -

[illegible]

1. marna rabe de podacurk iu joromul muplud koria iuh ucioasee, iadun
 puenigey gotucyeh, sub rastauu, ani tez iahay iofre mgeruncy, roatnyf
 iobofitay poykymy thamyf cymagay; iupric to ayz dotye. Nialo e' fana.
 an mact zto zore, uenaydye i nialayq de mub poykymy uty iuclovi vana
 padane byi poykymy, y wofelka imma' ana, poykymy fana ay...

Podstawy... który do podanych na niektórych miejscach za
używanie... wskazuje... do prawa y
...gosi do... —

18. Ma, co kawał się już więcej na potęgę niecierpliwości, żeby, co i na dalszą
porozumienia troszczyć przesiedlić, lub dyplomatów samych się niecierpliwo
kawał zabraniał, y tencz iu mien tylko e symbarrowi porwałaty, który pod
mistej okoliczności się podwójzai, lub na gronie, pewną i tencz tencz
narruaci się już by i uśladnionym. —

[illegible]

§. 70. Tu yowanie pod napewiskiem tunicy trwajęca optata, na porawienie do zarys
sua, która na dawaniu skórek kunich rawista, co ci słubowica, albo in natura
dawai, lub za nie poduzdermi placi masłata, a stai na.

41) *Atropis* *negimaganca* od Jwoflich kielci na czechuzy wystanach iakotez doon
 kich dug, *Atamanow*, Jwoflich *Baronkow* y *Hiakow* kłozu ad edoz po rō
 spich nicskich *skobom*, *serom*, *malom*, *piwom*, *worky*, *siwom*, *karom*
 y *stowom* byle, a in' kowie *obokom* *karom* y *musiaty*, a to
 tym iak *naysurowicy* *kakawicy* szi.

Be-pawani ni matyir' miashtarkach krasay i chesney choromocani ungen
ni sa ladi p'umiyat' sig' praciwidi ladi piyig, kizige ni p'afutari
zakaruci sig'. —

73. Zarę poddaw obowiazani nie są, żeby stęgięst dworylich z kanami. do dobrego
zdravieniu, a tym samym ich p. prowadzono konie obrobiamy i t. d.
74. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
75. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
76. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
77. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
78. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
79. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
80. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
81. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
82. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
83. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
84. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
85. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
86. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
87. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
88. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
89. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
90. Zarę marta do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.
oddawania i t. d. i t. d. do oddawania i t. d. w ka. w. m. k. i t. d.

Dan w Kasym Stolecznym y Rezy-
dencyonalnym (Mieście Wiedniu dnia
w Miesiacu Grudnia tysiecznego sil-
demusznego osmdziesiatego szostego,
Panstw naszych Krzymskiego w dwu-
dzieslym niemyszym, a dzie dzienne-
hraycowykh w szostym Roku. —

JOSEPH.

L. S.

Leopoldus Comes a Sollonrad

Regⁿⁱ Boh^{iae} Sup^{er} et At^{que} pr^{inceps} Can^{onicus}

Johann Rudolph Graf Chotek

Johann Philipp Freyherr

von Gebler.

Ad Mandatum Sacrae Cas.

Regiae Majestatis propria

Johann Wenzl Freyherr von Margalla.

